

Domfældte udviklingshæmmede i søgelyset

I vælten. Det har givet genlyd, at stadig flere udviklingshæmmede og sent udviklede bliver kriminelle. Baner medieomtalen vej for en kulegravning af området, gør det ikke spor. For NDU's undersøgelse og den nyligt afholdte konference i København har ret beset kun krattet lidt i overfladen. Givet er det, at ingen løber tør for udfordringer i arbejdet med målgruppen. Herom beretter fagfolk i dette nummer af *NDU-nyt*.

Så blev der omsider zoomet lidt ind på de domfældte udviklingshæmmede. De skrevne og elektroniske medier satte i oktober og november fokus på området. Endda i flere omgange.

Anledningen var NDU's landsdækkende undersøgelse, der blev bragt i sidste nummer af *NDU-nyt*. Og den store nordiske konference, som Det Centrale Handicapråd, Landsforeningen LEV, Socialpædagogernes Landsforbund og NDU afholdt i København i begyndelsen af november.

Flere og bedre fungerende domfældte

Undersøgelsen rummede især to budskaber:

- Antallet af domfældte udviklingshæmmede vokser – markant.
- Stadig flere af dem må betegnes som intellektuelt bedre fungerende – relativt set.

Det kan opsummeres som vist i de tre tabeller nedenfor.

Fra 84 domfældte i 1991 til over 330 i 2005. En firedobling på 14 år. Eller en stigning på 50 procent, hvis man sammenligner 2005 med 2001, hvor antallet sidst blev gjort op af Amdradsforeningen.

Hovedparten af de domfældte er lettere udviklingshæmmede med en IQ på over 50 eller sinker med en IQ på over 70. NDU har ikke egne tal, der viser, hvordan fordelingen var for 10 år siden. Men udviklingen har været mærkbar i det seneste årti, hvilket er blevet beskrevet i flere redegørelser og artikler.

Tabel 1. Antal domfældte udviklingshæmmede i Danmark, udvalgte år, 1991-2005

År	1991	1998	2001	2005	2005 (skøn)
I alt	84	184	221	240	332 ¹

1) Baseret på, at de fem amter m.fl., der ikke svarede, havde sammestigningstakt fra 2001 til 2005 som de, der svarede.

Kilde: Martin Juhl Mikkelsen, Anne Kamille Klausen og Lars Sandberg (2007). "Stigende antal domfældte udviklingshæmmede", *NDU-nyt*, nr. 4, juni, s. 18.

Tabel 2. IQ hos de udviklingshæmmede og sent udviklede med dom i 2005

	IQ uoplyst	IQ 20-34	IQ 35-49	IQ 50-69	IQ > 70	I alt
Procent	6,8	0,5	5,4	23,9	63,4	100,0

Kilde: Martin Juhl Mikkelsen, Anne Kamille Klausen og Lars Sandberg (2007). "Stigende antal domfældte udviklingshæmmede", *NDU-nyt*, nr. 4, juni, s. 24.

Tabel 3. Nye foranstaltningsdomme til udviklingshæmmede fordelt efter straffelovens § 16.1 og § 16.2, 2000-2006

År	2000-01	2002	2003	2004	2005	2006
§ 16.1	10	4	4	5	7	2
§ 16.2	50	51	48	65	77	68
I alt	60	55	52	70	84	70

Kilde: Justitsministeriets Forskningsenhed. Årlige redegørelser til Folketingets Retsudvalg.

NDU's tal understøttes af de opgørelser, Justitsministeriets Forskningsenhed har lavet siden medio 2000 som led i overvågningen af området.

Antallet af nye foranstaltningsdomme pr. år er således vokset i de senere år. Enhedens tal viser også, at langt hovedparten – over 90 procent i næsten alle år – er omfattet af straffelovens § 16.2. De er udviklingshæmmede i lettere grad eller ligestilles med udviklingshæmmede ud fra en samlet vurdering af deres funktioner – og er derfor uegnet til straf. De resterende er udviklingshæmmede i højere grad og falder derfor ind under straffelovens § 16.1.

Implikationerne af denne udvikling forgrener sig i flere retninger, hvilket også delvist afspejlede sig i mediernes vinkler.

Fra politisk side kom der også reaktioner få dage før udskrivelsen af valget til Folketinget. Formanden for Folketingets Socialudvalg såvel som Socialdemokraternes socialordfører mente, at området nok var noget overset, og at der syntes at være behov for at gå det ordentligt efter. Socialministeren, som man ville kalde i samråd, tilkendegav, at ministeriet ville se på - eventuelt ved hjælp af satspuljemidler - om systemet kunne forbedres.

Konferencen

160 fagfolk fra stort set alle involverede instanser deltog på bemeldte konference.

Også her fokuserede man - efter en præsentation af de norske og svenske modeller - på udviklingen i Danmark. For det kan mærkes i praksisfeltet, at der er stadig flere og ikke mindst flere bedre fungerende domfældte udviklingshæmmede, om end erfaringerne ikke er entydige.

Hertil kommer, at mange pædagoger ofte bringes i tvivl om, hvad de egentlig kan og må, når de holder de to tavler, servi-

celoven og straffeloven er skrevet på, op mod hinanden. Der blev lyttet efter, da reglerne og nogle af de udfordringer, de rejser, blev minutøst gennemgået.

Endelig blev der givet en status over organiseringen og håndteringen af samrådsfunktionerne og det kriminalpræventive tilsyn et lille år efter opgave- og strukturreformens ikrafttræden. Opstartsproblemerne er til at få øje på, hvilket de involverede instanser bør reagere på – for alles skyld. Det kan man læse nærmere om i en publikation, NDU udsender i denne måned. Den samler de tre undersøgelser og statusbeskrivelser, netværket har lavet i løbet af 2007.

Arrangørerne går snart i gang med at se på, hvordan der kan følges op på konferencen. Indtrykket er i hvert fald ganske klart: Ingen løber tør for udfordringer i arbejdet med sigtede og domfældte udviklingshæmmede. For ikke to sager er ens. Og ikke mange kan slå sig op som deciderede specialister.

Artiklerne i NDU-nyt

Nogle af oplægsholderne og deltagerne på konferencen fortæller om deres erfaringer og synspunkter i dette nummer af *NDU-nyt*.

Ester Larsen, formand for Det Centrale Handicapråd, fremsætter på ny ønsket om, at der for alvor tages hånd om de udestående, som har præget området i en årrække.

Om indsatsen over for forskellige grupper af bedre fungerende domfældte fortæller overlæge Anette Løwert og jurist Anne Marie Thyrring.

Inden for det pædagogiske felt præsenterer lederne Svend-Ejner Pejstrup, Elisabeth Bakkensen, Heines Marker og Peter Hald holdninger, der kun i glimt indgik i mediedækningen.

Fra Fuglekær Udviklingscenter i Børkop hører vi om politianmeldelser af voldelige beboere.

Solstriben i København beskriver sine første erfaringer med at lade domfældte og lovlidige beboere bo dør om dør.

Endelig skitseres et nyt projekt om gruppeterapi, en oversigt over foranstaltningsdommens tidsforløb og en række forskellige nyheder.

God fornøjelse!

Mange pædagoger bringes ofte i tvivl om, hvad de egentlig kan og må, når de holder de to tavler, serviceloven og straffeloven er skrevet på, op mod hinanden. Reglerne og nogle af de udfordringer, de rejser, blev minutøst gennemgået på konferencen.